СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LI. Ч. 95. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 18-го травня 1943. No. 95. Jersey City, N. J., Tuesday, May 18, 1943 VOL. LI.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

У. Н. Союз Перейшов Сорок і Одну Тисячу Членів і Сім Міліонів Долярів у Маєтку

НОВА ЗАГРОЗА ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ

НЮ ЙОРК. — Джан Л. Луіс, президент Юнайтед Майн Воркерс заявив, що він не буде брати участи в переслуханнях Ради Воєнної Праці, бо ця рада не має юрисдикції для полагодження майнерського страйку. Таку юрисдикцію, Луіс заявив, має урядова аґенція, що тепер заряджує копальнями. Представники майнерської юнії не поїдуть на переслухання перед Радою Воєнної Праці, що починаються в понеділок у Вашинґтоні, а будуть вижидати в Ню Йорку прибуття когось, управненого до переговорів у справі контракту для майнерського промислу.

Луіс нічого не відповів на питання ґазетярів, що буде по закінченню 15-дневого перемиря, котре кінчається в вівторок у півночі; зате інші провідники майнерської юнії натякували, що прийде знову до завішення праці, як до кінця реченця не пічнуться переговори представників майнерів з представниками власників копалень.

СТВОРЕНО РАДУ ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ „ЧОРНОГО РИНКУ".

ВАШИНҐТОН. — У спільнім звідомленню Воєнної Адміністрації Поживи та Офісу Адмінісрації Цін сказано, що твориться новий уряд під назвою Воєнна Рада Мяса. Її завданням буде повести ефектовніше державну контролю мяса та повести рішучу боротьбу проти „чорного ринку". Рада буде складатися з девятьох членів і матиме свій осідок в Шікаґо.

НАЗНАЧЕНО НАЧАЛЬНОГО ВОЖДА ДЛЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ?

ВАШИНҐТОН. — Лондонська ґазета „Дейлі Мейл" доносить зо свого нюйорського офісу, що в нарадах між президентом Рузвелтом та британським премієром Чорчилем назначено вже головнокомандуючого Обєднаних Держав для воєнних операцій, получених з наступом на Европу.

ВЖИВАННЯ ДЕРЕВА ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Підсекретар війни Роберт В. Петерсон заявив, що в 1942 р. зужито 120 міліонів тон дерева, а 100 міліонів тон сталі. Злучені Держави та Росія, каже він, найбільше зуживають дерева, — зокрема для будови домів. Тепер вживання дерева ще збільшиться, щоби заощадити сталь для військового вжитку.

АМЕРИКАНЦІ ВЖЕ ПРАЦЮЮТЬ НАД ПОВОЄННИМИ ПИТАННЯМИ.

НЮ ЙОРК. — За звідомлення „Твентіет Сентюрі Фонд", у Злучених Державах працює над повоєнними питаннями 137 важних урядових і приватних аґенцій.

З аґенцій, обнятих звітом, 109 приватні, а решта публичні, переважно бюра федерального уряду. Обсяг праці цих аґенції дуже широкий: обнимає студії над міжнародними взаєминами над бизнесованими і фінансовими питаннями, далі над рільництвом, вихованням , над проблемами жидів, робітників, тощо.

НАЦІСТИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ НОВИХ САБОТАЖНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Дж. Е. Гувер, директор Федерального Бюра Інвестиґації, заявив, що націсти знову підготовляють аґентів для саботування і шпіонажу, та ґотуються вислати їх до Злучених Держав. Завдяки успішній праці федеральних аґентів та допомозі цілого населення, заявив він, не було дотепер ні одного успішного акту саботажу, кермованого заґраничною рукою.

ЗАПОВІДАЄ, ЩО ІТАЛІЯ ПЕРЕСТАНЕ ВОЮВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Майор Ню Йорку Ля Ґвардія заявив у своїй промові на радію, що в короткому часі Італія залишить війну, як тільки німці вивезуть всі воєнні матеріяли з Італії. Можливо, що вже, казав він, поїзд за поїздом їде з Італії в Німечиччину, навантажений харчевими й воєнними продуктами.

З Кожним Місяцем і з Кожним Роком Ідемо Постійно Вгору—в У. Н. Союзі

ДЖЕРЗІ СИТІ, (Ню Джерзі). — З кінцем місяця квітня, як виказують урядові звіти, Український Народний Союз мав 41,050 членів, а загального майна на суму $7,023,137.97. У біжучому місяці виплачує У. Н. Союз своїм членам припадаючі на ґрамоти дивіденди на загальну суму понад $60,000.

1,215 УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ З ПАРОХІЇ СВ. ЮРА В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі відбулося посвячення Службового Прапора в українській греко-кат. церкві св. Юра в Ню Йорку, получене з походом вулицями, з музикою і численними прапорами, з якими виступили українські організації та американські ветерани. Було повно молоді, були члениці Американського Червоного Хреста та було численне громадянство, що прибуло на це свято масово. Преосв. Кир Амврозій виголосив в церкві підчас відправи проповідь в обидвох мовах: українській та англійській. Звернув головну увагу на те, що по минулій вигрі Аліянтів не придержуваноси при договорах вічних принціпів науки Христа і тому світ не зазнав трівкого мира і справедливости. Висказав надію, що тепер уже та помилка не повинна повторитись. Ціла відправа, що відбувалась при співучасти доокличного духовенства, осягнула вершка, як піднесено вгору чудовий прапор з 1,215 зірками, що означає, що саме стільки є хлопців в американських збройних силах з ось цеї одної парохії. Святом проводив о. Марків, ЧСВВ, парох та ігумен.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ВОЛЕС ДЕФІНЮЄ АМЕРИКАНІЗМ ЯК ВОЛЮ, ДОБРОБУТ І БРАТЕРСТВО ЛЮДЕЙ ЦІЛОГО СВІТУ

НЮ ЙОРК. — На великій параді — „Я Американець" — заявив заступник президента Злучених Держав Г. А. Волес, що американці Злучених Держав, це тільки половина американців Нового Світу. В подорожі по Полудневій Америці, казав заступник президента, він переконався, що й ці американці, котрі говорять еспанською мовою чи іншою мовою, такіж добрі патріоти як ми. З надією можемо глядіти в майбутнє, коли „Чотири Свободи" атлянтійського чартеру принесуть повну продуктивність праці — у формі кращих умов життя. Бо правдивий американізм — казав він — „це воля, добробут та братерство звичайних людей, деб вони не жили".

В своїй іншій промові, виголошеній перед Стейтовим Екзекутивним Комітетом Американської Партії Праці, заступник президента Волес заявив, що державна адміністрація вже тепер виготовлює пляни, щоби й по війні кожен мав працю. Тоді, казав він, західнім демократіям не буде причини боятися комунізму. З повоєнною працею — заявив заступник президента — є тісно звязана справа тривалого миру, який зможемо осягнути тільки при великій посвяті усіх шарів нашого громадянства.

Велика Радість в Цілій Британії Сприводу Перемоги

ЛОНДОН. — В цілій Британії й Північній Ірляндії дзвонили цеї неділі дзвони на веселу нуту, святкуючи велику перемогу Аліянтів в Тунісі. Звуки тих дзвонів доходили теж і до полковника-ґенерала Юрґена фон Арніма, начального команданта військ „Осі" в Тунісі, що попав в полон Аліянтів і зістав перевезений літаком до Англії.

ТРИ КИТАЙСЬКІ ПРОВІДНИКИ.—З лівої до правої: д-р Г. Г. Кунґ, китайський міністер фінансів; Лін Сен, президент Китаю; і Чіянґ Кай Шек, начальник китайських військ.

БЕРЛІН ДВІЧИ БОМБАРДОВАНИЙ НА ПРОТЯЗІ ТРЬОХ НОЧЕЙ

ЛОНДОН. — Аліянтська повітряна офензива, звернена проти Осі, а в першу чергу проти Німеччини, продовжується на европейському континенті без перерви, як день так ніч. Доказом цього може бути хочби те, що продовж трьох ночей бомбардовано Берлін двічи. В часі, як британські летуни бомбардували німецьку столицю, американці зводили повітряну боротьбу в Анґлійськім Каналі з двома невеликими німецькими повітряними ескадрами. Далі бомбардовано в той самий час різні комунікаційні та промислові центри в західній Німеччині, Франції, Бельґії, Нідерляндії і Норвеґії. Важне й те, що Аліянти не потерпіли в тих повітряних атаках, що відбувались безперивно, від суботи, майже ніяких втрат.

НІМЦІ ПРОБУВАЛИ БОМБАРДУВАТИ ЛОНДОН.

ЛОНДОН. — Німецькі літаки, користаючи з ясної ночі та пробившись через протилетунську охорону спричинили в Лондоні два алярми та деяку шкоду в людях і майні. Та, як кажеться у комунікаті, усе це не можна навіть порівнувати з тими німецькими налетами, що завдавали Лондонови тяжкі удари в роках 1940 і 1941.

ГОЛОВНА УВАГА ЗВЕРНЕНА НА СИЦИЛІЮ І ПОЛУДНЕВУ ІТАЛІЮ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В АФРИЦІ. — Вже тепер стає очевидним, що головне аліянтське командування має на особливій увазі остров Сицилію, а далі Полудневу Італію, неначеб звідтам мала зачатись інвазія Европи. Бо так є, що тепер Аліянти заняті в Тунісі чисткою. Треба відтранспортувати масу полонених і ранених. І треба визбирати воєнне добро, що залишилось по розгромленій ворожій армії, а воно величезне. Крім цього є ще багато іншого до роботи, заки буде можна думати про нові операції. Та проте, не зважаючи на ту всю роботу, бомбардується далі пристані в Сицилії та Полудневій Італії. Палермо, найбільша пристань в Сицилії, що була збомбардована 9. травня 400 американськими бомберами, знову була бомбардована. Так само бомбардовано Таранто, що є схоронищем для італійської воєнної фльоти. Берлінське радіо подало, що бомбардовання Сівітавекії, віддаленої 40 миль від Риму, коштувало 174 вбитих і 300 скалічених. Вже з цього пізнати, які сильні ось ті бомбардування.

БОЇ НА АТТУ ДАЛІ ТАЙНОЮ.

ТОКІЙО. — Про боротьбу американських воєнних сил з японськими на острові Атту згадує японський комунікат в такиє спосіб, що боротьба дуже завзята. Секретар маринарки Накс подав тільки, що американська офензива розвивається вдоволяючо. Догадуються, що мряка не дає американцям спромоги розвинути офензиву на повні розміри.

СОВЄТИ НАЛІТАЮТЬ КРЕМЕНЧУГ І ДНІПРОПЕТРОВСЬК.

МОСКВА. — Совєтські звідомлення доносять про сильні бомбардовання совєтськими летунами. Кременчуга і Дніпропетровська в Україні та залізничих вузлів в Брянську. Теж і про завзяті бої над Донцем і на Кубані.

ПОГОЛОСКИ ПРО АБДИКАЦІЮ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

БЕРН (Швайцарія). — Наслідки перемоги Аліянтів в Африці, як і їхніх постійних бомбардовань італійських пристаней і міст, мають бути такі, що в Італії має панувати величезне невдоволення, та що там заноситься на державний переворот. Таке мають оповідати ті, що прибувають з Італії, заявляючи, що король Віктор Емануель рішений зректись престола в користь свого сина Гумберта. Не хоче, як Італія програє, бути тоді при владі як той, що виповів Аліянтам війну. Елмер Дейвис, голова Бюра Воєнних Інформацій у Вашинґтоні, називає ті поголоски „смішними".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75

Не одна „Фортеця Европи", а дві

Розгром німецьких і італійських військ у північній Африці не міг не відбитися широким відгомоном по всему світу. Адже тут завдано поважну поразку нібито непереможній армії, зложеній нібито з надлюдей, які походять з вищої, чи пак найвищої, людської раси. Того роду подія має просто признаки сензації.

На вістку про поразку Гітлерової армії в Африці зовсім природно заворушилися поневолені Гітлером народи. Ще тиждень не минув від здачі головного команданта військ Осі в Північній Африці, а вже маємо вістки про відкриті революти по Голяндії, Бельгії, Норвегії, Польщі, Чехії й Сербії. Заворушення прибирали в різних околицях різну форму, і були в одних гостріші, в інших лагідніші. В одних були вуличні демонстрації, в інших напади на нацистів, в інших саботажі. І нацистичні заходи на їх здушення були різні: в одних заряджено надзвичайний стан, в інших брали, а потім тратили закладників, в інших стріляли машиновими крісами до юрби.

Хоча як така реакція серед гноблених нацистами народів є природною, всеж таки аліянтські круги відносяться до цих вісток з видимою й зовсім явною осторожністю. І мають вони для цього зовсім поважні арґументи.

Знають Аліянти, що на випадок аліянтської інвазії Европи, яка нині вважається льоґічним наслідком перемоги в Европі, ці диверзійні рухи по різних поневолених Гітлером країнах будуть становити для інвазії поважну допомогу. В інтересі Аліянтів лежить, аби народні рухи проти Осі були якнайсильніші. В їх інтересі лежить такі рухи піддержувати, продовжувати й скріпляти.

Та це все знають і нацисти. В їх інтересі лежить такі рухи ослаблювати й нищити. В їх інтересі лежить покласти їм край ще до часу, поки почнеться інвазія Аліянтів на Европу. І щож може їм для цього краще надатися, як не передвчасний зрив? Це їм дало би пізнати невдоволених і дало би їм найкращу нагоду їх знищити. Через те нацисти певно зовсім свідомо й з розмислом провокують такі передвчасні повстання поневолених народів, аби перед аліянтською інвазією їх здушити до того, аби вони вже не мали сили давати наступаючим на Европу Аліянтам ефективної допомоги. З тої причини голяндський уряд у Лондоні зовсім відкрито відкликнувся до голяндців, аби не виривалися з повстанням до часу, поки їм подасть сиґнал їх уряд.

З цього видно, що попри „твердиню Европи" Гітлера виросла друга „твердиня Европи", зложена з гноблених народів Европи, обєднаних ненавистю до гордого, брутального й безпощадного добичника. Цеї другої „Твердині Европи" Гітлер не сподівався, а коли вона повстала; він пробує її знищити провокацією. Та ледво чи це йому вдасться, коли його гру всі вже надто добре знають.

Стояти при Домаганнях, але не Страйкувати

Стоїмо перед днем, в якому кінчиться перемиря в справі вугільного страйку. Так є, коли пишемо ці рядки, що вже пороблено Радою Военної Праці заходи, щоби довести до нових переговорів між майнерами і власниками чи зарядцями майн. Тому є надія, що ніякої перерви в праці в майнах не буде.

Вугільна кріза не спричинена, як дехто думає, тільки впертістю Джан Л. Луїса, президента Юнайтед Майн Воркерс. Луїс міг поробити нетактовні кроки, міг повести себе визиваючо й неприлично супроти уряду, а навіть міг поставитись легковажно до тої критичної хвилини, яку переживаємо, будучи на життя і смерть у війні. Все те можна припускати і все те може бути навіть правдою. Та правдою є теж те, що майнерам належиться по справедливости краща платня. Бо цілком слушно завважила пані Рузвелт, що коли беремо під увагу те, чого домагаються тепер майнери, то треба заразом памятати, яку то велику крізу переходили вони довгими роками, скільки натерпілись від безробіття, та які в них великі діри, які треба тепер залатати, а які повстали через попередню нужду і задовження. Хто бував в майнерських околицях і тому всьому приглядався, той не може бути проти того, щоби не признати майнерам підвишки і кращих умовин праці.

Та це знає теж і сам уряд. Це знає і президент Рузвелт. А політика цього уряду в робітничих справах є, як відомо, найліберальніша з усіх, які колинебудь були. Тому годі припускати, щоб уряд був за те, щоби далі кривдити майнерів. Супроти того треба надіятись, що уряд доложить усіх старань, щоби вийти з майнерської кризи так, щоби признати певну полекшу майнерам, а рівночасно не дати ось таким поступованням притоки до такої підвишки цін, яка спричинювалаб інфляцію. Бо не так іде про підвишку майнерських заробітних платень, як про страх перед інфляцією. А її трела лякатись і майнерам, бо раз вона наступить, так тоді ніякі підвишки не вратують теж і майнерів, бо гріш тратитиме свою вартість дуже скоро.

З цього виходить, що майнерам треба далі добиватись полекш і кращого заробітку. Їм далі треба держатись своєї юнії. І далі колективно переговорювати і вирішувати. Але при тому треба іти за покликом нашого президента і нашого уряду і праці не переривати, себто не страйкувати, бо ми є у війні, а в війні такий страйк є руїною для цілого краю. Зокрема страйк підкопує нашу боєву силу. І то ще в такому моменті, коли наші вояки так по геройськи боряться, намагаючись жертвами свого життя приспішити кінець війні, а тим самим і тим военним порядкам, що наказують нам тепер резиґнувати хвилево з деяких наших прав зогляду на оборону краю.

Микола Чубатий.

Чи Можливе Вже Нині Відчуження Західних Українців від Східних?

III.

Двацять літ твердої школи чужої окупації.

Минулися бурливі дні української національної революції, прийшло двацять літ чужинецького панування над українськими землями, а вкінці війна й нова німецька окупація. Чуже панування стало твердою, але дуже успішною, школою українського державництва та українського соборництва. Принаймні, коли йде про українські території поза Росією, яких життя як невідгороджених китайським муром советського кордону, нам краще відоме.

Чуже володіння навчило українців, що властиво немає різниці між цілями кожного чужого володіння над Україною; всі вони прямують до цього самого: до затримання для себе багатої української землі якнайдовше, або й навсе. А це затримання можливе тільки тоді, коли український нарід перестане прямувати до властивої держави, отже буде зведений до стану національно несвідомої етноґрафічної маси, що погоджується на чужинецьке володіння, або прямо коли той український нарід буде винародовлений, або таки винищений фізично.

Це вже розуміють українські люди Західної України, а навіть Буковини та Закарпаття. Тому доля кожного закутка української землі інтересує дуже живо українців з другого закутка, під другим чужим володінням. Справа Карпатської України була досконалою пробою поглиблення українського соборництва. На відгомін перших відступів, що там твориться власна держава, поспішили добровольці з усіх закутин України — галичани, волиняки, придніпрянці. Лилася там кров усіх, змішана одною ідеєю та розумінням цього, що український нарід це один живий організм і рана на одній частині орґанізму болить усі інші частини українського національного орґанізму.

Річ природна, що очи всіх українців звернені передовсім на долю Східної України, на материк Батьківщини. Ніхто не сумнівається, що відродження історичної величі старого Києва, це фундаментальна справа для відзискання волі для усіх закутин української землі та належного значіння українського народу на сході Европи. Тому кожна подія траґічних переживань Східної України, кого вона не дотикалаб — українського комуніста чи націоналіста — відбивається все живим відгомоном по інших українських землях та стрічається зі щирим співчуттям усіх українських людей.

Всяке доктринерство західний українець вжи давно викинув на смітник, стаючи перед твердим реалізмом боротьби українського народу з влізливими сусідами за українську землю та її багатства, а звідси й зрозуміння, що український нарід не має на продаж ніякого скравка української землі, ні не є за якісь компромісові угоди чи автономічні проєкти з неясним завтра, коби тільки бути разом.

При спільній праці.

Визвольна боротьба викинула багато придніпрянців з ближчої їх вітчини, Східної України, на захід, а західних українців на схід. По закінченню визвольної боротьби тисячі галичан лишилося на Східній Україні, стаючи до праці та будови українського національного життя серед радянської дійсности в періоді так званої українізації, себто в першій десятці повоенного періоду. Велика кількість українських інтелектуалів перенеслася туди пізніше, як проф. С. Рудницький-географ, М. Чайківський-математик, М. Лозинський-журналіст, М. Крушельницький писатель і літерат, та інші і потягнула за ними ціла низка молодших сил, здебільша абсольвентів Українського Тайного Університету. Всіх їх змела російська дійсність на Східній Україні з другої десятки повоенного періоду.

В першім періоді українізації наукові та мистецькі кола Західної України використовували кожну нагоду увійти в звязки з відповідними науковими та мистецькими колами Східної України. У Львові навіть гостив в Науковім Товаристві імени Шевченка протектор того наближення, комісар народної освіти Микола Скрипник, що згодом покінчив траґічно. Західно-Українська кооперація після прогульки провідних людей західно-українського господарського життя на Східну Україну навязала навіть з нею господарські взаємини. Дехто добачував у тих взаєминах радянофільство, опортунізм та відклонення від засад українського самостійництва, але в дійсности це було не що друге, а тільки практичне українське соборництво та охота реалізувати його при кожній можливости.

Як сказано, система правління на Східній Україні перед теперішною війною зліквідувала західно-українських пришельців, замовкли так добре відомі імена сперед 1930 року, всякі дальші звязки стали технічно неможливі, одначе сама ідея соборництва не поменшилася; вона тільки стала ще більше загальною.

З другого боку східні українці викинені визвольною боротьбою на захід шукали доріг, щоб осісти на Західній Україні. Зарядження польської влади засадничо це забороняли, тільки поодиноким особам позволили осісти на Західній Україні; головна маса еміґрантів мусіла перебувати на польській етноґрафічній території. На тих щасливців, що їм удалося якимись способами дістати дозвіл поселитися на українській території Галичини, перестають вже дивитися з давним романтизмом, але рівночасно й з відчуженням. Тепер затягають їх до спільної праці як рядових громадян і тільки після цього оцінюють їхню громадську вартість. І дійсно деяка кількість східних українців віґравали поважну, деколи навіть провідну ролю, в господарськім життю Західної України, (Корчинський, Жук, Кононенко і др.), в наукових установах (як директор бібліотеки Наук. Товариства Шевченка — Вол. Дорошенко) чи теж в мистецьких (Холодний — батько й син, Ковжун, Січинський) та інші. Старі упередження стали зовсім затиратися, а вкінці таки і цілком заникати.

Видимим знаком цього була загально принята назва для еміґрантів зі Східної України „придніпрянці"; стала назва „закордонець" стала назвою майже образливою, бо виходилося зі становища, що є одна українська земля, а штучно поведені окупантами кордони українських людей не обовязують. Отже немає кордонів поміж синами і дочками того самого народу.

Заникання поділу українців на східних та західних відбулося так само на еміґрації в Европі поза Україною. Певно, що мізерія еміґраційного життя все є плідним полем для всякого роду незгодин, але й ті еміґрантські незгодини вже не йдуть по лінії територіяльного поділу людей зі Східної та Західної чи іншої частини України, а радше по лінії партійних чи ідеольоґічних, чи вкінці чисто особистих розходжень.

В „Огляді Духового Життя Українського Народу" по Першій Світовій Війні я доволі широко спинився над соборницькою рискою української модерної культури — у мові, літературі, науці, мистецтві, тощо. Соборництво стало у цілім духовім житті українців річю самозрозумілою. Підкреслю ще один знаменний факт, цього культурного соборництва серед західних українців. Коли митрополит Андрій Шептицький поклав основи під приватний католицький університет у Львові, то не назвав його назвою загально вживаною у цілому католицькому та західному світови — Католицьким Університетом, чи богословським факультетом, як називають в Европі богословську школу, а тільки назвав Богословською Академією, приймаючи для українсько-католицької наукової установи традиційну назву в українській історії, звязану з відомою київською Могилянською Академією, навіть установою православною. Отже, не зважаючи на ріжницю вір, іде тут про духове та культурне соборництво всіх українців; до нього достосовувався теж провід Українсько - Католицької Церкви. Факт доволі знаменний.

Замітне, що в Західній Україні в останнім часі було зрозуміння для дещо окремої політики та поступовання придніпрянців спід стягу Головного Отамана Петлюри, так званих Уенерівців, у відношенні до Польщі. Якщо тільки людина поступала етично та по громадськи, західні українці розуміли дуже добре їх відмінні обставини, що приневолювали їх шукати спільної з польськими урядовими колами, щоби жити та перетривати лихоліття. Знаменним явищем соборництва був теж прихильніший підхід західно-українських наукових кол до варшавського Українського Наукового Інституту, створеного придніпрянцями при помочи польського уряду. Не був це знов якийсь опортунізм, ні не була це компромісовість, тільки оцінювалося працю, яку давав цей інститут у всеукраїнськім культурнім балянсі.

Та вкінці вдаряючою **признакою переможного походу українського соборництва було загальне поширення тризуба як гербу соборної України по всіх українських землях. Давний галицький лев, як льокальний герб Галичини, зовсім пішов в забуття, майже вийшов з ужиття. Разом зі зростом соборницького думання мас випер його київський старий тризуб.**

Не треба думати старими способами.

Супроти переможного походу українського соборницького думання немає нині найменшого страху за якесь духове розбиття українського народу. Хто так думає, цей міркує передвоєнними катеґоріями, чи є ще далі під впливом Варшавської Угоди чи військової умови з Денікіном. Нині соборництво це вже доґма українського політичного думання. І тому, та тільки тому, для успішного реалізування українського державного соборництва, й то можливо у короткім часі, новочасне українство не думає блукати у передсінках соборництва під чужою владою, в неволі, чи в переліпоках якихсь куцих автономій. Український нарід хоче будувати свою власну національну державу та зачинати це робити там, де воно можливе, хочби й на малім скравку української землі.

(Кінець).

ЗАРУЧИНИ

ЕТЮД

І. БІЛОУСЕНКА.

5)

— Ну, і певно нудьгуєте тут, тягне все десь вас у город? — питався він далі, щоб поправити своє попереднє недоладне питання.

— Ні! Города я зовсім не знаю, бо жила в ньому тоді ще, як була в школах; та тоді я його, можна сказати, й не бачила навіть. А до села я звикла і люблю його.

„Тьфу! Якуж я знов дурницю спитався!" — вилаяв себе знов Петро Данилович. — „І з чого я взяв, що вона повинна любити город?! Сам я такий городянин, чи що? От вшкварив з дуба!"

Тим самим чином велася між ними розмова ще декільки часу. Після, коли почали вони згадувати той баль, що був на тім тижні і на якому вони познайомились, балачка пішла вже трохи лекше і не так часто гальмувала. А всеж не виходила вона із сфери річей зовсім сторонніх для обох них. І він і вона знали, що одно за одним помічають, наглядають, і це відіймало від їх розмови той елемент щирости, який так зближає людей у розмові.

Тимчасом подали закуску. Усі посідали так, що паничеви з панною треба було сісти поруч. Розмова за столом теж велась між старими осібно, щоб дати змогу молодим перебалакати. Матушки обмірковували найраціональніший спосіб, як солити огірки, щоб вони були тверді та хрупали, коли їх їсти, а пан-отці по кількох чарках перейшли до дуже пекучого питання — церковних шкіл.

— Та й морока з отими школами, чисте горе! — палко промовляв гість, що встиг уже трохи зачервонітись — чи від палкої розмови, чи від чого іншого. — Хоч ти йому вроди ту школу, аби була — та й годі! Деж ми коштів, питаю, дістанемо, щоб заводити школи? Та миж і так жебраємо зо всіх боків у мужика, — то ще й на це жебрати, просити, благати в нього: „Зроби це, любко, задля мене?" Та він навмисне не зробить, коли буде знати, що це він мені робить за ласку.

— Так, так! — говорив господар більше спокійним тоном. — Скільки не намагаюся, більш сорока карбованців так і не дають учителеви. А наблюдатель допікає: „Чому, каже, не дають більше, коли село у вас велике? Чому не дають?!" Піди та й спитай їх, чому не дають: бо не хотять! І не дадуть, — і нічого їм не вдієш!

— А ти відвічай за все! — додав гість. — Наче я або ви винні що тут! Ну, та й який же може бути вчитель на сорок карбованців, коли добрий свинопас мало не стільки бере?!

— Ет! Одно слово! — похитав головою о. Терентій. — А можеб ви ще чарочку випили, — помагає від катару; сам на дубовій омелі настоював, — відколи пю, зовсім мені інше.

Випили ще по чарочці протикатарної настойки і ще більше палу прибуло до розмови. Молодіж сиділи мовчки та вдавали, що слухають балачку, а справді кожне думало свою думу.

— „Отсе після закуски треба довести справу до краю, — думав хлопець. — Здається діло просте й видне, а глядиж, наче якийсь страх розбирає, немов на екзамін виходиш. Та чого я вагаюся? Таж женитись мені треба? Це я давно порішив! Кращої дівчини я не знайду! Так подобається вона мені, хоч всего її другий раз бачу! Гарна, здорова, розумна, — їй Богу, розумніша навіть за мене! Яким же я дурнем поводився з нею, особливо з початку! Та й не диво: як я вчився в семінарії! Так, аби лиш перетягали з кляси в клясу. А читав я й зовсім мало: ані трохи не дбав про те, щоб розвинутися. Безпремінно, як одержу парохію, треба буде виписати ґазету та ще який духовний журнал. Який би? „Странникъ", „Душеполезное Чтеніе" або — найкраще — „Вѣру и разумъ": це журнал серіозний, навіть фільософський, аж не розумієш часом по пуття, що він провадить. Треба, треба!"

— „Та про що це я? — схаменувся Петро Данилович. — Думаю про якусь там „Вѣру и Разумъ", а тут зараз... Але щож це я, справді? Чого страхаюся? Хіба що гарбуза страшно? Гм! Чи піде вона за мене?, Сваха присягається, що піде. Та й мабуть, що так, бо більше ніхто й не трапляється. Ну, то й сміливо підступай, Петре! Після закуски безпереміно треба!"

І хлопець скоса позирнув на свою сусідку.

А та сиділа бліда, вперши очи в тарілку. Час для неї тягся страшенно довго, їй невимовно тяжко було сиріти, але вона всеж бажала, щоби та закуска ніколи не скінчилас, бо після неї... І дівчина мимоволі закривала очи, коли думала, що буде після того.

Нарешті закуска скінчилась. Дівчина, вставши зза стола, підійшла до фортепіяна і сперлась на нього, дивлячись без жадної думки в якісь ноти.

До неї підійшов Петро Данилович.

— Ви граєте на фортепіяні? — спитав він у неї.

— Так, трохи... Для себе.

— Знаєте, що я вам маю казати, Софіє Терентівно? — промовив знов панич трохи перегодом.

— Що? — мимохіть вирвалось у дівчини. — „О, вже!" — промайнуло в неї в голові, і вся вона похолола.

— Чи підете ви за мене? — спитав Петро Данилович якимсь глухом, не своїм голосом. — „Що — це я? — враз подумав він. — як це в мене вийшло? Невжеж справді?"

— Піду! — відповіла панна, не зміняючи пози, без жадної думки в голові...

Хлопець не знав, що йому робити. Тут вперше почув він, що десь у глибині душі його підіймається й росте якесь невимовно велике чуття і заповняє всю його душу. Йому чогось гидко, соромно самого себе, неначе він прошпетився у чомусь дуже поганому, неначе він тяжко скривдив якесь слабе, невинне, беззахистне сотворіння. Він неначе сам бачить, як він погано усміхається, як у нього нервово скривилися губи. Сам не знаючи для чого, він узяв руку панночки, підніс до губів і поцілував. Рука була холодна, як лід.

— Еге-ге! Он воно як! — вигукнув сват, побачивши це.

(Кінець буде).

Огляд Новин

(Подає **Елмер Дейвис,** Директор Бюра Воєнних Інформацій).

Бізерта і Туніс.

Ми йдемо вперед. Бізерта і Туніс заняті в один день. Що скажуть пропаґандисти „Осі", які говорили нам минулої зими, що хто тримає Туніс, той є господарем на Середземному морі? Це є блискучі перемоги. Всі операції переводились спільно британцями, французами і американцями. Вони стало натискали во всіх місцях одночасно. Тому завше десь мусів уступати, часом на одному фронті, іншим разом на другому. Але ми всі можемо бути гордими, що на цей раз то був Американський Другий Корпус, що наніс рішучий удар. Німецькі позиції на західних горах були дуже укріплені і сильні. Кореспонденти, які були на фронті, кажуть, що вояки, які не зважаючи на впертий спротив ворога зайняли ті гори, показалися гідними нащадками тих, хто боровся на обох сторонах в Ґетисбурзі та Чикамоґа.

Війна Підводними суднами.

В той час, як для німців справи в Африці йдуть погано, вони продовжують говорити про успіхи своїх підводних суден. А японські підводні судна, які досі особливо мало що зробили, затопили кілька кораблів біля східнього побережжя Австралії. Проте, здається правдоподібним, що за останніх пару тижнів ворог втратив більше торговельних кораблів ніж ми. Американські підводні судна, що оперують від Соломонських Островів аж до побережжя Японії, стало надалі затоплюють японську торговельну фльоту. Італійці потерпіли величезні втрати в кораблях на Середземному морі й тоді як старалися посилати свою армію в Африці вояками і знаряддям, і тоді, як пізніше пробували вивезти їх.

Квітень був для нас відносно добрим місяцем у війні підводними суднами. Ми втратили менше ніж половину того, що втратили за березень. Тепер ще ми не можемо рахувати, що наші втрати з кожним місяцем будуть меншими. Погода тепер більш сприятлива для операцій підводних суден, а наша збільшена продукція конвойних кораблів дасть себе добре почути пізніше в літі. Проте, величезна більшість того, що ми посилаємо за море, продовжує приходити по призначенню. За останній тиждень було доставлено звідси до Британії більше річей, ніж за який тиждень протягом багатьох попередних місяців.

Зниження Цін Дрібного Продажу.

Адміністратор цін, Прентис Бравн, видав розпорядження про зниження майже на десять відсотків цін на мясо волове, теляче, свиняче, ягняче та на каву і масло, починаючи з першого червня. Тепер особи, що живуть з виробництва або продажі тих продуктів, мають на тому заробити. Та знижка в ціні, що покупець не доплачує продавцеви, буде виплачуватися останньому урядом з урядових субсидій.

Діставати ті субсидії будуть виробники продуктів. Але фактично з того скористає не той, що займається скотарством, ні той, хто упаковує, ні гуртовщик, ні продавець в дрібній продажі, але споживач, який буде платити за мясо менше. Споживач не може багато платити за споживчі продукти, але ті, що працюють у тій індустрії, починаючи від фармера аж до мясного крамаря, мусять заробляти на прожиток. Тому ціни для споживача знижено. Щоб уможливити виробникам і посередникам займатися тим надалі, уряд платить ріжницю в ціні.

Те, що називається інфляцією, означає, що люди мають більше грошей, а менше є річей на продаж і тому ціни зростають. Розпорядження П. Бравна є найбільш рішучою мірою, принятою досі в боротьбі з інфляцією для добра всіх споживачів, а не деяких. Наколи це вдасться, то це може бути таким важним осягом щодо переомги, як заняття Тунісу і Бізерти.

МАДЯРИ НЕ ЗНАЮТЬ, НА КОТРУ НОГУ СТАТИ.

(ОНА). — З Будапешту повідомляють, що адмірал Горти замкнув мадярський парлямент. Мадяри вже від якогось часу не знають, на котру ногу стати. Вони знають відносини в Німеччині і є переконані, що німці війну програють. З того приводу в мадярськім парляменті були минулої пятниці дуже гарячі дискусії і приходило до того, що посли гостро критикували правительство і хотіли, щоб воно повзяло кроки і вицофалось з війни. Прихильники націстів противилися тому і домагались, щоб мадяри збільшили поміч Німеччині. Урядові кола вже впевнилися, що всьо пропало і тепер стараються, щоб якнайменше тратити людей і воєних приборів, бо як Німеччина програє, то Мадярщина буде мусіти боронитися перед сусідами. Треба буде краденого добра боронити.

Мадяри вже не хочуть воювати й оглядаються за нагодою покинути Гітлера.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

А ЩО МЕНІ З ТОГО ПРИЙДЕ?

Як переконуємо когось, що є його обовязком брати участь у суспільній праці й взагалі вийти споза круга тільки своїх особистих інтересів, то часто чуємо таку відповідь: „А що мені з того прийде?" Замітне, що в тій відповіди не так іде про матеріяльні зиски. От відповідають люди ось так з байдужности.

Життя минає скоро. І не оглянемось, а вже молодість минає, волося біліє, руки дрожать. А як це запримічуємо, то з нутра вириваються палкі бажання: я хочу жити, а ті літа так скоро минають! А як вони скоро минають, то чи просто не гріх тратити їх тільки на справи свойого „я"? Таж ми творимо частину народу! Таж я, мій брат, сестра, батько, мати, всі ми — з української крови. Чиж можливе, щоб крім себе ми вже забули за цей нарід, з якого походимо?

Старости й смерти не уникнемо. І чогоб ми в світі не зазнали, все прийдеться колись це покинути. Саме тому шукаємо в свойому життю наркотиків, щоби призабути, що прийде нам кінець на тому світі.

Дехто „шумить" і віддається забавам. Наркотик цей сильний, але має те відемне, що скоро тратить свою силу, оставляючи немилий несмак.

Інші знова наркотизують себе „карієрою", збиванням маєтків. Та є ще люди, що „наркотизують себе ідеями і ідейною працею. Вони не питають „що мені з того прийде?", бо сам успіх їхньої праці дає їм найбільше вдоволення і заплату за труд і жертву.

Візьмім, наприклад, життя революціонера: українського, польського, чи якого іншого з тепер поневолених народів. Як сильно вони мусять вірити в народню ідею, як сильно та ідея мусить увійти в кожну клітину розуму й серця, коли задля цеї ідеї находять насолоду навіть у смерті. Для нас смерть здається страшною. Ми боїмося її, а інші з любови до ідеї, та щоб здобути свому народови вільні права, свободу, з приємністю навіть життя своє віддають для тої цілі.

Ніщо на світі не може дати людині більше щастя, як служба якійсь ідеї. Многі з нас мали ту нагоду засмакувати того щастя бодай частинно. Навіть як ми робили якісь збірки на добрі цілі, а вони нам вдавалися, ми почувались щасливі. Навіть як влаштовували представлення, концерти, „пікніки", а вони нам принесли великі приходи на добродійні цілі, ми теж гарно себе почували і забували про це, скільки набігалися, натрудилися, скільки часу стратили, а то й посварилися з нервування. Ми все це тоді забуваємо, а памятаємо тільки за ту добру ціль, для якої натрудились.

Батьки й матері! Помаленько приходиться вам передавати свої хазяйства і здобутки в руки своїх дітей. Приходиться віддати й народню працю в руки молоді. Та заки її передамо, доведім до ладу те, що будемо віддавати, щоб тим способом дати дітям добрий приклад, щоб вони ті здобутки пошанували та з ще більшими надбаннями передали потім дальшим поколінням.

Український Музей і Бібліотека в Стемфорді це ті інституції, що будуть нагадувати американським українцям Україну та надбання і стремління українського народу. Тому ті інституції треба довести до ладу. Тому питаю: Чи ви вже вислали свою жертву на Музей і Бібліотеку з нагоди Кампанії? Чи вже влаштували підприємство на ту ціль? А якщо ще ні, то чому? Чи думаєте, що то не є ваш обовязок? Чи може питаєте: А що мені з того прийде?

Марія Клячко.

ЕДВАРД БЕНЕШ, ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ, НА КОНФЕРЕНЦІЇ З ПРЕЗИДЕНТОМ РУЗВЕЛТОМ У БІЛОМУ ДОМІ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

$7,437.49 на А. Ч. Хрест.

В цьогорічній кампанії на Червоний Хрест призначено на місто Дітройт зібрати три міліони долярів.

Український Відділ Американського Червоного Хреста дуже добре зрозумів потребу збірки на А. Ч. Х. Ходили хата від хати і збирали. Треба згадати, що більшість тих женщин, що збирали, це були старші жінки, матері тих синів, котрі є в американській армії й захищають нашу демократичну країну Америку.

З нагоди цеї збірки, що так успішно пішла, місцевий часопис помістив знимку пятьох жінок та зазначив, що український відділ зібрав $7,000 на А. Ч. Хрест.

Подаємо прізвища тих громадянок, котрі брали участь в збірці і скільки котра зібрала:

Анна Ганиш $836.50; Наталія Било $374.75; Анна Сірко $257.05; пані Гишук $236.25; Анна Макар $219.95; Катерина Бурек $184.25; С. Вірун $176.50; Ольга Каралаш $141.05; Марта Шимків $133.45; Марія Гутник $126.50; Г. Галичин $115.85; П. Стеткевич $107.46; Павлина Вакалюк $104.05; Марія Підгайна $103.55; Анна Зінюк $100; П. Кіцул $92.50; Н. Голуб $75.40; Анна Малеско $67.30; А. Хомяк $65.05; Т. Солодка $62.52; пані Барлов $60.75; Анна Зелінська $56.45; Таня Новак $49.85; Анна Кіптик $49.75; Марія Будзол $44.55; Розалія Кузь $44; Стефанія Цимбаліст $43; Анна Дирбавка $38.50; Марія Свистун $38; Анастазія Королишин $36; п. Василь Довгань $35; С. Кубрак $34; Анна Гладій $33; С. Мадиняк $32.75; пані Стружовська $30.50; Зофія Крупа $30.25; С. Кміцінська $30; П. Равський $30; Марія Прокопович $452.70; Катерина Хомяк $278.03; Ірина Чепак $239.89; Марія Сена $209.05; Анна Левкут $28.69; А. Васкул $28.50; Анна Стойко $28; А. Задорожний $28; о. Іван Бойко $27; пан Андрушків $26.61; Катерина Нидзадза $26.50; А. Дімян $26.50; М. Джумаґа $26; Марія Сковрой, А. Олійник по $25.70 А. Слабодян $25.50; Анна Мудрий $25.25; Н. Масталер, пані Бутай, Юлія Костюк, І. Терлецька по $25; Марія Василенко $21.50; І. Тибінська $21; Г. Скікун $19; З. Марфей $16.50; Розалія Бернік $16.50; І. Курочка $16; Мирослава Лівандовська $16; І. Огроднік $15; А. Патра $14.25; С. Крупка $14; Анна Семен $12; Н. Нинюк $11; пан Кульчицький $10; Анна Рудий $10; пані Негріш $6; Разалія Скельські $6.

Далі зложили: Злучені Українські Артисти $237; Український Амер. Політ. Клюб (Цікат) $100; продавець вугля п. П. Кузик через паню Сірко $100; Дітройт Даймонд Тул енд Дай Корпорейшен: властителі М. Добрянські. М. Малеско через паню К. Хомяк $100; Укр. Робітничий Дім на Карпентер $75; Укр. Поступове Товариство $30; Укр. Мішіґанська Ліґа $25; Укр. Національний Хор Думка $25; д-р Юркевич $25; Укр. Народний Союз, відділ 292 $25; Укр. Тов. Бизнесменів і Професіоналістів $25; Укр. Жіноче Просвітне Товариство $17; Олтар Сосайті (при церкві в Гемтремк) $17; Укр. Робітничий Союз, відділ 72 $15; Союз Українок Америки, відділ 37 $16; Союз Українок Америки, від. 26 $10; Союз Українок, Америки від. 16 $10; Союз Українок, від. 5 $5; Укр. Товариський Клюб $12; Укр. Молодече Товариство $11; Укр. Народний Союз, від. 146 $10; Укр. Народний Союз від. 175 $10; Укр. Золотий Хрест, від. 34 $10; Укр. Золотий Хрест, від. 14 $10; Укр. Товариство Старших Віком $10. — В місті Дітройт всіх грошей зібрано на суму $7,131.49.

Від українців в місті Гемтремк збирали: Е. Гулик $115.20; С. Гулявскі $67.20; А. Зінюк $52.25; пані Курочка $46; В. Кіцул $25.35. — В Гемтремк зібрано $306 і передано в Гемтремк через філію А. Ч. Х.

Треба згадати, що українська Федерація Організацій міста Дітройт, українські священики, професіоналісти, бизнесмени і всі поодиноко українці віднеслись дуже прихильно до збірки на Амер. Червоний Хрест, хоч всі вони мусіли обовязково жертвувати на А. Ч. Х. по фабриках, в яких працюють, багато з них жертвували ще один день своєї платні на А. Ч. Х.

В імені українського відділу А. Ч. Х. складаємо сердечну подяку всім тим, що причинились до цеї так гуманітарної збірки на А. Ч. Х., котра випала дуже успішно.

Гроші, які зібрано в Гемтремк, передано до гемтремського „чаптер" А. Ч. Хреста в сумі $7,131.49.

Всіх грошей зібрано в Дітройт і Гемтремк на суму $7,437.49.

За Уряд Укр. Відділу А. Ч. Х.:

А. Королишин, писарка.

ҐРЕЙТ МЕДОВЗ, Н. ДЖ

Мами на А. Ч. Хрест.

Всі ми вже добре розуміємо ті важні завдання, які припали виконати Червоному Хрестови. Треба помагати тепер в першу чергу воякам, раненим і потребуючим помочі й потіхи. Треба збирати кров. Треба помогти дістати вістку від пропавшого на війні. І багато дечого іншого треба зробити. А ніхто цього так добре не розуміє як — мати. Ось тому і наші матері в нашій невеличкій громаді відізвались на заклик підписаної дуже радо і зложили $24 для тої Великої Матери, якою є Американський Червоний Хрест. Жертвували: Анна Петрущак $5, а по $2: Марія Трач, Пелагія Ковальчук, Катерина Дамчівська, Агафія Кулич, а по $1: Катерина Кольра, Ева Ковалик, Марта Парійчук, Марія Шавалюк, Франя Кухарська, Олена Левенюк, Емілія Заремба, Анна Пришляк, Розалія Біловус, Анастазія Ковальчук, Ева Дудяк. Гроші передано до філії в Гекістан на руки пані Інґемен, а посвідку залучаю до дописі для провірення.

Українська мати.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Лі, Вудбайн, Н. Дж. — Ваш лист, що вислали в справі А. Ч. Хреста і Вашої збірки, як і посвідку Червоного Хреста, відсилаємо. Щиро дякуємо за ті слова, що їх висказали в обороні України та за поширення „Історії України". Маєте рацію, так треба поширяти між американцями відомости про український нарід. Треба їм давати нагоду пізнати правду. Жінки, що тут виросли і так гарно володіють англійською мовою як Ви, можуть в тому ділі багато помогти.

Н. М. — Нічого не вдієте — вірш не є добрий, хоч дуже патріотичний. Деж так можна писати: „Америцький пільот — Всім нам на втіху — Пішов з ероплямом — В японську шифу"? Не тратьте часу на це. Чи не було краще, як була річниця Перл Гарбор написати свої почування звичайними словами?

Д-р О. Кульчицький.

Карлик Серед Велетнів

(Перші роки життя дитини і комплекс меншевартости).

Історія формування комплексу меншевартости кине на цю справу новий жмут світла. Бо часто буває добрим способом, щоби ближче пояснити, чим щось є, власне — показати, як воно повстало. Тому то звернемо нашу увагу на перші роки дитинства, коли „комплекс меншевартости" находить в дитині особливо догідні умовини розвитку. Можнаб сказати, що так, як бувають недуги, для яких тіло дитини творить особливо корисний ґрунт, — так психічна організація і становище дитини в довкіллі — витворюють умовини, особливо придатні для появи й розросту психічного пістряка дитинства, що ним є „комплекс меншевартости".

Психіка малої 1-4 літньої дитини є, на гадку Адлера, полем зустрічі двох психічних сил, а саме: гону до значення і гону суспільного. Гін до значення виявляється нормально в ріжнородних формах діяння, доступного дитині, — в ході, бігу, забаві, виконуванні доступних для неї чинностей, що ведуть до можливих для дитини осягів і, якщо вони гаразд виконані, дають дитині ту кількість самовдоволення, вдоволення із власної зручности, сили, вмілости, скільки необхідно, щоб заспокоїти вроджений гін до значення. Суспільний гін дитини є проявом кволости, слабосильности дитини. Як більшість слабких сотворінь, глядає дитина захисту, опіки інших, в цьому випадку у старших, — бажає навязати з ними контакт, шукаючи їх прихильности, та із свойого боку показуючи свою прихильність, тобто виявляє „почування спільноти". І коли зверхні, довкільні умовини життя дитини, її виховна ситуація такі, що оба гони (гін до значення і гін суспільний) можуть вжити розвиватись і здійснювати свої тенденції, — у дитини „комплекс меншевартости" може й не появитись. Та, нажаль, так буває рідко. Відвернім наш погляд від психіки дитини та скеруймо його на її становище в світі дорослих, а вразить нас мала ймовірність, щоби в більшості випадків до витворення „комплексу меншевартости" могло не дійти.

Якеж це становище дитини в світі? На це питання дає нам звязлу й різку відповідь пані Монтессорі*) словами: „Становище карлика в світі велетнів".

Призадумаймось хвилину над тим, як мусить почувати себе дитина в світі не на її міру. У цьому світі крісло перестає бути кріслом, а стає незугарним столом, а знов стіл може служити й за хату, але ніколи в своїй недосяжності не може бути вжитим згідно із своїм призначенням. Щоб перенести, чи навіть пересунути предмет домашньої обстановки, треба зусилля титанів.

Не менше важні завдання виростають перед розумом дитини. Старші говорять якоюсь незрозумілою для неї, дарма, що рідною мовою, що її в 90% вона не в силі збагнути, не розуміючи дійсного значіння слів, та не вникаючи в дійсні заміри життя старших.

Зрозуміло, що в таких умовинах особливо зберегти віру у власні сили і власні спроможності, винах дитині не легко діяти й а тим самим гін до значіння заломлюється, та появляються умовини, сприятливі для „комплексу меншевартости".

Коли ослабає віра в себе, — тим цінніщим мусить стати гін суспільний, віра в інших, довіра до близьких дорослих, тобто почування спільности із родичами. Тому привязання до матері виявляється у дитини в перших роках із небувалою силою; вузли фізіологічної близькости затискаються між ненькою і дитиною так сильно, що обидві істоти немов би затрачують свою індивідуальну самостійність, — як каже один із учнів Адлера, Кінкель, — зливаються в первісній „нероздільній спільноті.

Але та „первісна спільнота", те повсякчасне співчування й співчування одне побіч одного, й одне для одного не може тривати вічно, ані навіть довго. Невблаганні закони життя розривають оцю первісну спільноту. Як що неньці вдасться поступнево, спроволa відвизатись від дитини — справа бере щасливий оборот. Колиж нетерплячка із боку матері, недостаток зрозуміння психіки дитини, чи обставини життя, — особливо прихід на світ другої дитини — несподіваним махом вістря твердої дійсности розтинають оцю другу, психічну, пуповину поміж дитиною і ненькою — то дитина переживає глибоку кризу, невисказану ніколи словами трагедію, що на думку індивідуальної психольогії залишає тривке, дарма що недостежне, тавро на душі малої істоти. Появляється в малої безпомічної дитини острах перед осамітненням і почуванням кривди та свідомість несподіваної зради — що ранами недовіри до людей ятрятися в ніжній душі, доки не зарастуть — близною меншевартости.

Оці природні й природно некорисні умовини життя й розвитку дитини ускладнюються ще наслідком чинників, введених вихованням, які часто на жаль, замісць облекшувати життя й розвиток дитини, — навпаки спіряють, як мога краще, появі комплексу меншевартости. І саме в тому недоглянена трагедія дитини, що часто два протилежні собі типи виховання, виховання суворе і виховання лагідне, спричиняють, що так скажемо з допомогою ріжних психічних механізмів, — однакові: не бажані, а то й погубні наслідки в оформлені характеру дитини.

Суворе виховання збільшає попереднє представлений вороjкий тиск на душу дитини цілою вагою нових, додаткових домагань і завдань, що їх дитина „завдячує" вихователям. Треба бути вдоволеним і чемним, треба спати і вставати на приказ, треба вміти мовчати і відповідати на питання, треба їсти і вміти їсти, багато дечого треба. Ростуть домагання супроти дитини, що не все вміла досопособитись до природних умовин довкілля; ростуть і кладуться на шлях життя дитини довгі й загрозливі тіні кар, доган і дорікань, — а остаються ці самі сили карлика серед велетнів! Вони не тільки не ростуть, а навпаки меншають, бож енергетична вартість цих сил міряться їх відношенням до трудношців і перешкод. А крім того, в міру того, чим важче подолати трудноші, тим менше віри в себе, а чим менше віри в себе, тим знов трудніше виконати завдання, тим густіші й довші тіні кар і доган на стежці життя і знов тим більша зневхота із усіма своїми наслідками! В замкненому крузі струму зневіри і зневохти, що постійно самозміцнюється — кристалізується й оформлюється „комплекс меншевартости" із усіма його наслідками.

Одначе найцікавіше й трохи парадоксальне, що й друга можливість, — виховання надмірно пестливе й лагідне, — веде хоч і цілковито ріжними дорогами, до такого самого висліду. Надмірно розпещена дитина перебільшає в своїй уяві трудноші й небезпеки та завдання життя. А що одночасно її родичі безугавною надмірною турботою про неї відбирають її віру у власні сили, так що дійсно оці сили й спроможности, не вживані й залишені безділлю в побоюванні про здоровля і цілість дитини, не розвиваються і нидіють, — то вислід такої виховної ситуації зовсім ясний. І знов спроби дитини вийти із цього виховного положення кінчаються невдачами, а невдачі зміцнюють зневіру й зневохту. „Блудний круг" замикається теж і з боку другої можливости, себто „виховання лагідного".

Тим робом, йдучи за індивідуальною психольогією, відкриваємо в ясному на погляд плесі першого дитинства глибини й вири трагічних небезпек, що рішають про вдачу й долю майбутньої людини.

„Кімнатка дитини" — як пише Адлер — „стає полем битви, де вирішується вигранa або програна її життя".

*) Монтесорі — італійська жінка-педагог-автор прецікавої системи виховання, зясованої в книжці „Дитячі домівки".

Френсис Брет Гарт

Френсис Брет Гарт, американський письменник і поет, родився 1839 року в Олбані, Ню Йорк. Коли йому було 18 літ він вибрався до Каліфорнії, де працював як шахтяр, друкар, а якийсь час був і за учителя. Там він і почав писати. Його перший твір це була пародія добре знаних повістей і він назвав його „Конденсд Навелс". Друкував то в тижневику „Ді Калифорніен". В 1871 році Брет Гарт вернувсь на схід, осілись на якийсь час в Ню Йорку і був там сталим співробітником місячника „Атлентик Монтлі". Він брав також участь в міжнародній політиці, будучи консулем в Німеччині і Англії. Пізніше він осилився в Лондоні і там віддався зовсім літературній праці.

Брет Гарт є одним з найпопулярніших американських письменників не тільки в Америці, але й в Европі. Його твори переведено майже на всі мови. Його описи давних звичаїв в Каліфорнії є такі случні і кольоритні, що деякі письменники стали вдавати його спосіб писання.

Твори Брет Гарта багаті характеристичними типами. Особливо цікаві є його типи добувачів золота, гемблерів, хінчиків і жінок, які перебували по каліфорнійських „кемпах", тощо.

За своїх героїв Брет Гарт пише то з іронією, то з насмішками, то з співчуттям, але з самих оповідань тяжко довідатись, як автор сам до них ставиться. Його гумор є артистично переплетений з патосом і нема того „Я", яке буває в писаннях звичайних, мірних письменників.

Типи Брет Гарта є звичайно примітивні. Такі, якими мати природа їх створила, без всяких замішок цивілізації. І часто-густо дають вони волю своїм примітивним інстинктам. Брет Гарт не розписується багато. Він кількома штрихами накреслює характерні риси людини і перед нами стає повний тип з тілом і душею. Так писати потрафить тільки великий артист.

Одно з найгарніших коротких оповідань його це „Лок оф ди Ровринг Кемп". Крім малих оповідань писав Брет Гарт і великі повісти, як — „Кларенс", „Гебреєд Канрой" та інші.

Брет Гарт помер в Алдерлов в Англії в 1920 році.

АМЕРИКАНЦІ И ГІНДУСИ.—„Єнки" й гіндуси зо собою дуже стоваришували, не дивлячися на те, що американці тільки недавно прибули до Індії. На світлині в якомусь незнаному порті: Сержантови Вилиємови А. Лендцови з Ню Джерзі засвічує папіроску панджабський вояк.

ТАРЗАН, ч. 767. Під морем.

Як Тарзан відкрив перископ субмарини, він підняв крик остороги.

Потім поспішно, схопивши шнур, кинувся почерез поруччя.

„Трус! Певно думає себе в цей спосіб спасти", крикнув за ним моряк.

У тій хвилі командант ворожого підводного човна видав приказ: „Огня!"

